

14.

ARBEJDSKOMMISSIONEN.

Udbyttedeling.

Norge.

Der foreligger Oplysning om en Del norske Virksomheder med Udbyttedeling. Til sammen drejer det sig dog kun om en ganske lille Del af det norske Erhvervsliv, og Resultaterne af Udbyttedelingen er gennemgaaende ikke særlig gode. I Reglen er Arbejdernes Andel i Udbyttedeling fordelt kontant. I en enkelt stor Virksomhed, Chokoladefabrikken »Freia« havde man udarbejdet en interessant Plan om Fordeling af Andele i Selskabets Kapital. Planen kom dog ikke til Udførelse, idet Arbejderne foretrak en Forhøjelse af den almindelige Løn.

Af langt større praktisk Betydning end Udbyttedelingen er en beslægtet Ordning: de forskellige Former for Partsfiskeri, som fra gammel Tid har været anvendt i stor Udstrækning.

Det mest bemærkelsesværdige Bidrag som Norge har givet til Spørgsmaalet om Udbyttedeling er imidlertid det Forslag, som Arbejderkommissionen af 1918 har fremsat om *tvungen Udbyttedeling* og de Argumenter, der i den Anledning er fremkomne for og imod dette System. Kommissionens Betænkning har endnu ikke givet Anledning til Love eller Lovforslag.

Erfaringer angaaende Udbyttedeling.*)

Det første Forsøg.

I 1870 indførte Helge Væringsaaen en Udbyttedelingsordning, som virkede indtil 1878, ved Aadalens Bruk. Ejeren skulde forlods have 5 pCt. af sine indestaaende Penge, og Resten skulde deles lige mellem Ejer og Arbejdere. I Begyndelsen skete Fordelingen mellem de enkelte i Forhold til Lønnen. Senere indførtes en procentvis Forhøjelse i Forhold til Tjenestealder. Arbejderne havde i alt Fald til en Tid et Udvalg paa 3 Medlemmer, som havde Adgang til Regnskaberne.

Det første Aar gav Tab. I 1872 opnaaedes et Overskud, som man paa Grund af dets ringe Størrelse lod gaa helt til Arbejderne. Senere blev der større Udbytter, og man naaede i 1873 op paa, at en enkelt Arbejder fik 76 Specier. Fra 1878, da Virksomheden gav Tab i en Række Aar, ophørte Systemet at virke.

I 1873 udtalte Ejeren sig meget gunstigt om Virkningerne af Udbyttedelingen. Allerede det andet Aar havde Arbejderne imidlertid stiftet Gæld for det forventede Udbytte, og dette gentog sig senere.

*) Inge Debès: Udbyttedeling, II Norge. Bilag 3 til Arbejdskommissionens Betænkning.